

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 406/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Milanom Slobodnikom, advokátom, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Cdo/4/2022 z 29. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať im náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že v právnej veci sťažovateľov ako žalobcov v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy vydal Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudok č. k. 22C/9/2013 z 12. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým ich žalobu zamietol.
3. Proti predmetnému rozhodnutiu podali sťažovatelia v zákonnej lehote odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 9Co/414/2016 zo 16. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu.

4. Proti rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka v 2. rade dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 3Cdo 251/2018 z 21. januára 2021 odmietol.

5. Stěžovatelka v 2. rade preto podala ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 3Cdo/251/2018 z 21. januára 2021. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 409/2021-33 zo 14. decembra 2021 rozhodol o porušení uvedených práv stěžovatelky v 2. rade, uznesenie najvyššieho soudu č. k. 3Cdo/251/2018 z 21. januára 2021 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd uznesením č. k. 3Cdo/4/2022 z 29. marca 2023 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“ alebo „uznesenie najvyššieho soudu“) rozsudok krajského soudu aj rozsudok okresného soudu v časti týkajúcej sa stěžovatelky v 2. rade zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému soudu na ďalšie konanie. Vo zvyšku dovolanie odmietol.

II.

Argumentácia stěžovateľov

7. Stěžovatelia zastávajú názor, že uznesením najvyššieho soudu bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože predmetné rozhodnutie je v rozpore so zákonom, s ustálenou rozhodovacou praxou a princípmi spravodlivosti. Stěžovatelia považujú záver najvyššieho soudu za zjavne arbitrárny a z ústavného hľadiska neudržateľný.

8. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že sa týka len stěžovatelky v 2. rade, pretože žalobcovia nemali postavenie nerozlučných, ale samostatných spoločníkov, a tak úkony stěžovatelky v 2. rade nemohli bez ďalšieho dopadať i na ďalších stěžovateľov a pokiaľ stěžovatelka v 2. rade hodlala dovolaním podaným len ňou samou zvrátiť výsledok konania pred nižšími súdmi aj v časti týkajúcej sa stěžovateľov v 1. a 3. rade, na jej dovolanie v tejto časti bolo treba nazeráť ako na podanie neoprávnenej osoby a ako s takým s ním naložiť podľa § 447 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) spôsobom uvedeným v druhej vete výroku napadnutého rozhodnutia.

9. Podstatným pre posúdenie tejto veci je podľa stěžovateľov otázka, či stěžovatelia môžu v dotknutom konaní konať každý sám za seba podľa § 76 CSP (samostatné procesné spoločenstvo) alebo ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP. Stěžovatelia sú presvedčení, že v ich právnej veci ide bezpodmienečne o nerozlučné procesné spoločenstvo. Stěžovatelka v 2. rade podaným dovolaním rozhodne zamýšľala zvrátiť výsledok konania pred nižšími súdmi aj v časti týkajúcej sa ostatných stěžovateľov, keď opodstatnene namietala vyriešenie ňou nastolenej (procesnoprávnej) otázky odvolacím súdom spôsobom, ktorý treba považovať za odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho soudu. V dovolacom konaní sa tak nerozhodovalo o jednotlivých nárokoch stěžovateľov, ale išlo o zodpovedanie právnej otázky, *„kedy možno v medicínskom spore hovoriť o existencii príčinnej súvislosti medzi neposkytnutím zdravotnej starostlivosti lege artis a vznikom škody/nemajetkovej ujmy, a teda či pre preukázanie existencie príčinnej súvislosti musia stěžovatelia preukázať aj to, že poskytnutie zdravotnej starostlivosti lege artis hroziacu škodu/nemajetkovú ujmu s určitou pravdepodobnosťou odvráti, alebo postačuje preukázanie toho, že poskytnutie*

zdravotnej starostlivosti lege artis je spôsobilé hroziacu škodu/nemajetkovú ujmu odvrátiť.“. V tomto prípade ide jednoznačne o nerozlučné spoločenstvo, pretože zodpovedanie uvedenej právnej otázky sa musí vzťahovať na každého zo sťažovateľov. Tým, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím zrušil rozhodnutia súdov nižšej inštancie iba v časti týkajúcej sa sťažovateľky v 2. rade, došlo k popretiu spravodlivosti, a teda k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie sťažovateľov.

10. Podľa názoru sťažovateľov je takýto záver najvyššieho súdu zjavne arbitrárny a v tejto súvislosti poukazujú na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 409/2021-33 zo 14. decembra 2021, ktorým ústavný súd zrušil predchádzajúce dovolacie rozhodnutie v tejto právnej veci v celom rozsahu. Najvyšší súd konal v rozpore s princípom záväznosti právneho názoru uvedeného v rozhodnutí ústavného súdu vyplývajúceho zo zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý sa vzťahuje na všeobecné súdy nižšieho stupňa, ako aj na dovolacie konanie a ktorý je premietnutím zákazu svojvôle a princípu právnej istoty. Najvyšší súd nerešpektoval nález ústavného súdu, keď rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu nezrušil vo vzťahu k všetkým sťažovateľom, a preto je napadnuté rozhodnutie súdu zjavne arbitrárne a ústavne neakceptovateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu, ktorým v súlade so záväzným právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 409/2021-33 zo 14. decembra 2021 zrušil rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa sťažovateľky v 2. rade a vec vrátil okresnému súdu v rozsahu zrušenia, vo vzťahu k sťažovateľom v 1. a 3. rade dovolanie odmietol, pretože menovaní dovolanie nepodali a v danom prípade nešlo o nerozlučných spoločníkov.

12. Jediná námietka sťažovateľov spočíva v tvrdení, že pokiaľ najvyšší súd procesné spoločenstvo sťažovateľov ako žalobcov posúdil ako samostatné procesné spoločenstvo podľa § 76 CSP, a nie ako nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 77 CSP, dospel k nesprávnemu záveru, že dovolanie sťažovateľky v 2. rade proti rozsudku krajského súdu bolo vo vzťahu k sťažovateľom v 1. a 3. rade podané neoprávnenou osobou, je jeho rozhodnutie arbitrárne. Na iné pochybenia najvyššieho súdu sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nepoukazovali.

13. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

14. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a v) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až u) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

16. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde) sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

17. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 255/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

18. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom. Z argumentácie sťažovateľov vôbec nie je zrejmé právne posúdenie či ústavnoprávny záver, v čom malo spočívať nesprávne právne posúdenie charakteru procesného spoločenstva na strane sťažovateľov ako žalobcov, inak povedané, absentuje akákoľvek právna argumentácia na podporu tvrdenia sťažovateľov, že v ich právnej veci ide o nerozlučné procesné spoločenstvo. Iba neadresné konštatácie o vyvedení nesprávnych právnych záverov v rozhodnutí najvyššieho súdu nespĺňajú obsahovú požiadavku ústavnej sťažnosti, z ktorej musia byť zrejmé konkrétne právne (ústavnoprávne) dôvody, ktoré mali viesť k porušeniu označených práv.

19. Rozsah nedostatkov odôvodnenia ústavnej sťažnosti je taký, že ústavný súd nemal priestor na to, aby svojím zásahom (či už vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti, alebo vlastnou aktivitou) odstránil tieto nedostatky ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týkalo najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (nedostatočného odôvodnenia), teda podstaty ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019).

20. Ústavný súd v tejto súvislosti tiež pripomína, že označené nedostatky zákonom ustanovených náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

21. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

22. Ako *obiter dictum* ku kľúčovej námietke sťažovateľov ústavný súd dodáva, že charakter procesného spoločenstva determinuje charakter predmetu konania. Pri samostatnom spoločenstve je hmotnoprávny vzťah účastníkov samostatný (individuálny) a spoločenstvo je dané iba na procesnom základe (spoločného konania a spoločného rozhodnutia). Predmetom dotknutého konania je náhrada nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do práva na rodinný život spôsobeného úmrtím [REDAKOVANÉ] (manžela sťažovateľky v 1. rade, otca sťažovateľky v 2. rade a otčima sťažovateľa v 3. rade), ktorej sa sťažovatelia domáhajú proti Univerzitnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach z dôvodu nesprávneho postupu pri poskytovaní lekárskej starostlivosti. Z povahy predmetu konania tak vyplýva, že každý zo sťažovateľov má samostatný procesný nárok proti žalovanej, o každom možno rozhodnúť samostatne. V prípade pozitívneho rozhodnutia o žalobe by všeobecný súd nemajetkovú ujmu priznal každému zo sťažovateľov jednotlivo v závislosti od posúdenia závažnosti zásahu do osobnostných práv každého z nich. Rovnako nie je nevyhnutné pre úspešnosť takej žaloby, aby ju podávali všetci pozostalí, ktorí pociťujú ujmu zo smrti blízkej osoby.

23. Ústavný súd tiež poukazuje na rozdielnosť právnych situácií jednotlivých sťažovateľov, keďže dovolanie proti rozsudku krajského súdu podala len sťažovateľka v 2. rade. V dôsledku zrušenia rozsudku krajského súdu a rozsudku okresného súdu napadnutým rozhodnutím sa právna vec sťažovateľky v 2. rade vrátila do prvoinštančného konania, bude opätovne prejednaná a o veci bude rozhodnuté v súlade s právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Sťažovateľka v 2. rade bola teda v dovolacom konaní (po zásahu ústavného súdu vykonanom pre porušenie výlučne jej základných práv) úspešná. Vzhľadom na to, že v preskúmvanej veci relevantné zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku sťažovateľke (žalobkyni v 2. rade) netvoriacej s ostatnými sťažovateľmi nerozlučné procesné spoločenstvo právo na podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu v ich mene, resp. vo vzťahu k ich osobám nepriznávajú, odmietnutím dovolania vo vzťahu k sťažovateľom v 1. a 3. rade ako dovolania podaného neoprávnenou osobou nemohlo dôjsť proti jej osobe ani proti sťažovateľom v 1. a 3. rade ani k odmietnutiu spravodlivosti. Ústavnému súdu preto neostáva iné ako konštatovať, že z ústavnej sťažnosti ani z písomností k nej priložených nevyplýva, že by pri rozhodovaní najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľky v 2. rade došlo k porušeniu zákona, a tým k porušeniu označených práv. Uvedené platí bez ohľadu na právne závery uvedené v kasačnom náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 409/2021, ktorý sa otázkou procesného spoločenstva nezaoberal, rovnako ako tam napadnuté uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 251/2018 z 21. januára 2021, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky v 2. rade pre nevymedzenie právnej otázky relevantnej z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP spôsobom predpokladaným v § 432 až § 435 CSP.

24. Ústavný súd tiež konštatuje, že sťažovatelia v 1. a 3. rade žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnili (za situácie, že následne podali ústavnú sťažnosť), prečo nepodali dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, čím sa sami obrali o možnosť následnej súdnej ochrany a toto rozhodnutie ústavného súdu vyznieva s rovnakými závermi aj vo vzťahu k ich osobám.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu